

“Escriure una novel·la i fer la revolució són dues experiències orgàniques”

Alaa Al Aswani, l'escriptor egipci que va saltar a la fama amb 'L'edifici laqubian', fa una dissecció de la societat egípcia, dels seus problemes i aspiracions. Tot i que li agrada parlar de la seva obra, ara el seu tema favorit és el futur d'Egipte, que veu amb optimisme.

La tercera obra traduïda al català d'Alaa Al Aswani, l'escriptor egipci que es feu famós mundialment gràcies a *L'edifici laqubian*, no és una novel·la de ficció, com les dues anteriors, sinó un recull d'articles publicats durant els darrers cinc anys a la premsa egípcia. A *Egipte: les claus d'una revolució inevitable* (Edicions 1984, 2011), Aswani fa una dissecció de la societat egípcia, dels seus problemes i aspiracions. Bona part de l'anàlisi és fruit de les converses tingudes amb els pacients a la seva consulta del centre del Caire, on va rebre EL TEMPS. Aquesta setmana Edicions de 1984 li tradueix un quart llibre, el recull de narracions *Hauria volgut ser egipci*. Tot i la seva corpulència, i la veu rogallosa, aquest escriptor dentista té una presència afable. Enèrgic i xerraire de mena, després de cada pregunta deixa anar un doll de paraules puntejades només per les inhalacions d'una cigarreta. Tot i que li agrada parlar de la seva obra, sens dubte, ara el seu tema favorit és Egipte, el present i el futur, que veu amb un optimisme sense complexos.

—Ja teniu temps per a escriure, entre la feina a la consulta i l'activisme polític?

—Durant la revolució vaig abandonar l'escriptura temporalment perquè em vaig passar mesos al carrer. Per això no vaig poder acabar la meva nova novel·la a l'estiu, tal com havia planejat. Ara, la nova data de lliurament és a principi de l'any vinent. La meua rutina diària consisteix a llevar-

me a les 6 del matí i escriure entre 4 i 6 hores el dia. Als pacients, els veig un parell de cops la setmana. La consulta ha estat per a mi una font d'històries magnífica, i per això no la deixaré mai. Em permet d'estar en contacte amb la gent. Jo sóc un dentista diferent. M'agrada parlar amb els pacients, que molt sovint s'acaben convertint en amics. N'hi ha que demanen hora per a venir a xerrar, i a fumar, i ni tan sols els faig cap exploració dental!

—Quin tema hi abordeu, a la nova novel·la? Té relació amb la revolució?

—No, directament, però la revolució m'ha estat molt útil, m'ha ajudat a fer una novel·la millor. La història, en què fa tres anys que treballo, se situa a Egipte els anys 40. En un moment determinat, els protagonistes es rebel·len. Jo pensava que hauria d'imaginar-me l'experiència de la revolta popular, però llavors va començar la *primavera àrab* i vaig poder viure-la en primera persona.

—Com veieu la situació de les arts a l'Egipte post-revolucionari? La llibertat ha produït un esclat de creativitat?

—Sí, hi ha nous talents a la literatura, al cinema, a la poesia, que ara van apareixent. Tanmateix, jo crec que vam sortir de la crisi cultural que vivíem a principi de la dècada passada gràcies



RICARD GONZÁLEZ

Alaa Al Aswani, autor de les novel·les *L'edifici laqubian* i *Chicago*, explica l'Egipte prerevolucionari a *Egipte: les claus d'una revolució inevitable*.

a una nova generació d'artistes, de la qual crec que formo part. La gent va tornar a llegir, es va crear Kifayah ['prou' en àrab: fou el nom d'un moviment social contra la dictadura]. La revolució ha estat una culminació d'aquest renaixement, i espero que ens portarà a una plenitud cultural. Els anys 20, després de la revolta contra els britànics, també va ser així. Cal tenir en compte que Egipte ha estat tradicionalment el far cultural del món àrab. La indústria de cinema més antiga i poderosa de l'Orient Mitjà és aquí. La primera projecció de cinema al país va tenir lloc a Alexandria tan bon punt els germans Lumière van fer la seva primera exhibició a París.

—**Quan va començar el declivi cultural a Egipte?, amb la revolució del 1952, liderada per Gamal Abd al-Nasser?**

—No, no és veritat que Nasser perjudicés la cultura. Aquesta és una idea incorrecta molt estesa. Nasser és l'únic dictador que he conegut que no necessitava dictadura. Si hagués fet eleccions, les hauria guanyades folgadamente. El problema és que va deixar la maquinària dictatorial engegada, i els següents presidents sí que la van aprofitar. Els problemes per a la cultura a Egipte van començar amb Sadat, que era de dretes. i jo sempre he cregut que la dreta té una mala relació amb les arts. Però no vam caure realment en un pou fins els anys 80 i 90. La societat és una organisme viu. Si no funciona el fetge, el cor tampoc. La dictadura brutal i empobradora de Mubàrak va fer que els egipcis deixessin de llegir llibres, que el cinema es tornés massa comercial i poca-solta. Un desastre.

—**Però la llibertat també ha servit per a donar més visibilitat al salafisme, l'islamisme radical d'inspiració wahhabita ...**

—Als meus articles periodístics havia dit molt sovint que a Egipte teníem dues lluites alhora, una de política i una altra de cultural. La política és per la democràcia; i la cultural, contra el wahhabisme, la interpretació retrògrada de l'islam típica de l'Àrabia Saudita. Sempre he cregut que si guanyem una lluita, també ens imposarem en l'altra. La revolució ha estat pacífica, molt tolerant, molt egípcia. Així som nosaltres. Fins els anys 70, vam ser



RICARD GONZÁLEZ

Edicions de 1984, l'editorial que ha traduït Alaa Al Aswani al català, li publica aquesta setmana el

un país receptor d'immigrants. Aquí hi vivien grecs, jueus, italians, sirians, etc. Tradicionalment, la nostra visió de l'islam és oberta. Per això, la religió a principi de segle passat no fou cap impediment per a convertir-nos en un referent cultural. Els problemes van

“Per a mi, escriure és defensar els valors humans. No es poden defensar aquests valors i deixar que la gent es mori al carrer”

arribar el 1973, quan el preu del petroli es va doblar, i els saudites van començar a exportar la seva ideologia. Avui tenim vuit canals de televisió per a promoure el wahhabisme. Així i tot, no han impedit que el passeig al costat del Nil sigui ple d'amants. Aquest país és massa tolerant per a fer-lo wahhabita. I la revolució ens hi ajuda. Com més llibertat política, menys wahhabisme.

—**És possible ser un escriptor i no estar compromès amb la societat?**

—Això seria una gran contradicció. Per a mi, escriure, sobretot ficció, és una defensa artística dels valors humans. Hom ho fa per a entendre la humanitat, no per a jutjar-la. Per això dic que no es poden defensar els valors humans i deixar que la gent es mori al carrer. L'intel·lectual té una responsabilitat especial sobre la seva societat.



recull de narracions *Hauria volgut ser egipci*.

—Curiosament, als EUA, un país que coneixeu molt bé, més aviat se sospita de l'intel·lectual compromès ...

—Bé, això és sobretot entre la dreta, i explica per què els bons escriptors nord-americans, tots, des de Henry Miller a Ernest Hemingway, van desenvolupar la seva obra dins la contracultura.

—Com us definiu ideològicament?

—Sóc d'esquerres, però influït per l'anàlisi marxista de la societat. Ara bé, no em considero socialdemòcrata, una ideologia que és massa tova.

—Us heu plantejat d'entrar a la política professional, ara que hi ha una transició democràtica?

—No, mai.

—Si mirem el volum de la darrera manifestació a la plaça de Tahrir,

sembla que la revolució ha perdut pistonada. Hi esteu d'acord?

—No, crec que si no surt més gent al carrer no és perquè ara es girin d'esquena a la revolució, sinó perquè cerquen una manera més eficient de fer sentir la seva veu. El poble egipci va pagar un preu enorme durant la revolució, i no deixarà que ningú la hi robi. Un cop trencada la barrera de la por, no es pot fer marxa enrere. Sóc al comitè de suport a les víctimes i puc dir-vos que, a més dels 1.000 morts oficials, hi ha 1.000 desapareguts que temem que foren assassinats els primers dies de la rebel·lió, i enterrats en fosses comunes. A més, va haver-hi 5.000 persones amb ferides greus, 400 dels quals van perdre la vista perquè els francitradors apuntaven als ulls.

—Quin és l'objectiu de la cúpula militar?

—La contrarevolució, salvar tant com puguin de l'antic règim. Una de les principals demandes al febrer era la dissolució del sistema de seguretat, és a dir, el sistema de repressió. L'única cosa que han fet, però, és canviar les sigles, perquè els alts comandaments continuen essent els mateixos. La majoria dels problemes de l'Egipte d'avui deriven de decisions de la junta militar. Per exemple, fan boicot a la seguretat i a l'economia del país per a culpar-nos de la situació. Crec que la revolució necessita una segona ronda.

—Què passarà a les eleccions legislatives del mes de novembre?

—No ho sap ningú, ni el millor analista. La situació és tan fluida, canvia tan ràpidament, que els vells paràmetres ja no serveixen. Molts creuen que guanyaran els Germans Musulmans perquè tenen més bona organització sobre el territori, proporcionen serveis de sanitat, educació, etc, als barris pobres. Però jo no ho veig tan clar. La població sap que ells no van iniciar la revolució, sinó que s'hi van afegir un cop engegada. I per tant, preferiran votar aquells qui són realment els responsables del canvi.

—Són tan perillosos els Germans Musulmans com molts creuen a occident?

—No, en absolut. Estic convençut que són sincers quan defensen un sistema democràtic, o rebutgen la violència, que no han practicat des del 1965.

“Estic convençut que els Germans Musulmans són sincers quan defensen la democràcia i refusen la violència”

Jo soc laic i, per tant, discrepo dels Germans Musulmans en moltes coses, però sé que ells no ens volen convertir en Aràbia Saudita. Aquests són els salafistes, una gent que sembla vinguda del segle XIV a través de la màquina de H. G. Wells. La visió deformada dels Germans Musulmans forma part del conjunt de falsos mites sobre el món àrab a occident.

—Digueu-me quins són els altres mites.

—Que els àrabs no estem preparats per a la democràcia, o que aquest sistema el va inventar occident, per bé que Grècia té més connexió històrica amb nosaltres, amb l'Orient Mitjà. La democràcia és un dret humà, i dir que un poble està més ben preparat que un altre és absurd i racista. Aquesta ha estat una idea molt útil per a justificar el colonialisme, que sempre ha necessitat una cobertura moral per a explotar les riqueses dels territoris que anhela. Churchill ens va dir als egipcis fa quasi un segle el mateix que George Bush va dir als iraquians, que venien a ajudar.

—Alguna vegada heu comparat la revolució amb el fet d'enamorar-se. Per què?

—Perquè és una experiència orgànica, hom no la decideix conscientment. Passa igual amb el fet d'escriure una novel·la. Tu no vas a cercar-la, sinó que ve ella cap a tu. Si un dia decideixes d'escriure una novel·la, acaba essent horrible, massa artificial. Els egipcis estan enamorats de la revolució i de la llibertat. És un amor bonic del qual esperem molt. Alguns provenen d'impedir-lo, però nosaltres som molt fidels. En aquesta història, l'amor acabarà triomfant.

Ricard González